

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 7 września 2023 r.

Pozycja 236

POSTANOWIENIE

z dnia 24 maja 2023 r.

Sygn. akt Ts 160/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Wojciech Sych,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej R.B. o zbadanie zgodności:

- 1) art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. b oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239, ze zm.) z art. 2 oraz art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) § 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 753, ze zm.) z art. 2 oraz art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji;
- 3) art. 17 ust. 11 ustawy wymienionej w punkcie 1 niniejszego postanowienia w związku z § 5 rozporządzenia wymienionego w punkcie 2 z art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 w związku z art. 87 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 25 lipca 2022 r. (data nadania) R.B. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia.

2. Skarga konstytucyjna została sformułowana na tle następującego stanu faktycznego. Uchylenie się przez skarżącego od poddania jego małoletniego dziecka obowiązkowym szczepieniom ochronnym spowodowało wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Zostało ono zainicjowane wystawieniem 18 października 2016 r. ([...]) tytułu wykonawczego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego (dalej: PPIS). Wystawienie tego tytułu poprzedzone zostało upomnieniem PPIS w Poznaniu z 14 maja 2015 r., wzywającym skarżącego do wykonania szczepień dziecka. Po bezskutecznym upływie terminu, 26 października 2016 r. PPIS wystąpił do Wojewody Wielkopolskiego o egzekucję obowiązku o charakterze niepieniężnym i przesłał powołany wyżej tytuł wykonawczy z 18 października 2016 r.

Postanowieniem z 26 stycznia 2017 r. ([...]) Wojewoda Wielkopolski nałożył na skarżącego grzywnę w celu przymuszenia i nadał klauzulę tytułowi wykonawczemu wystawionemu przez PPIS w Poznaniu. Jednocześnie wezwał skarżącego do poddania małoletniego dziecka obowiązkowym szczepieniom.

Wojewoda ocenił, że nałożony na skarżącego obowiązek wynikał wprost z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2013 r. poz. 947, ze zm.; dalej: ustawa o zwalczaniu chorób zakaźnych). Jednocześnie uznał, że dolegliwość finansowa polegająca na konieczności uiszczenia grzywny powinna stanowić istotny bodziec skłaniający skarżącego do wykonania wskazanego wyżej obowiązku.

Wniesienie przez skarżącego zażalenia na powyższe postanowienie skutkowało wydaniem postanowienia przez Ministra Zdrowia z 22 grudnia 2017 r. ([...]) o utrzymaniu w mocy postanowienia Wojewody Wielkopolskiego z 26 stycznia 2017 r. W ocenie Ministra Zdrowia, postępowanie egzekucyjne w niniejszej sprawie było prowadzone w sposób prawidłowy, a wykaz obowiązkowych szczepień ochronnych i grupy osób, które są zobowiązane do poddania się tym szczepieniom, zostały określone w art. 17 ust. 1 ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych oraz w rozporządzeniu.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w W. wyrokiem z 7 listopada 2018 r. (sygn. akt [...]) w przedmiocie nałożenia grzywny w celu przymuszenia oddalił skargę skarżącego na postanowienie Ministra Zdrowia. Następnie Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z 9 marca 2022 r. (sygn. akt [...]) w przedmiocie nałożenia grzywny w celu przymuszenia również oddalił skargę kasacyjną skarżącego.

3. Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 6 października 2022 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 13 października 2022 r.), wezwał skarżącego do: 1) doręczenia odpisów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem: a) pełnomocnictwa szczególnego, b) ostatecznego orzeczenia, w związku z którym została wniesiona skarga konstytucyjna, tj. wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 9 marca 2022 r. (sygn. akt [...]), c) orzeczeń (wyroków, postanowień, decyzji, innych rozstrzygnięć) potwierdzających wyczerpanie drogi prawnej; 2) udokumentowania daty doręczenia skarżącemu orzeczenia wskazanego w skardze konstytucyjnej jako ostateczne; 3) doręczenia czterech odpisów skargi konstytucyjnej.

Pismem z 18 października 2022 r. (data nadania) skarżący, reprezentowany przez swojego pełnomocnika, częściowo usunął braki formalne skargi. Zamiast postanowienia Wojewody Wielkopolskiego o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia z 26 stycznia 2017 r., którego adresatem jest skarżący, doręczył postanowienie wydane przez tegoż Wojewodę skierowane do M.B.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 29 listopada 2022 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 5 grudnia 2022 r.) skarżący został wezwany do usunięcia braku formalnego skargi przez doręczenie odpisu lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem tytułu wykonawczego wystawionego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w P. z 18 października 2016 r. ([...]) i postanowienia Wojewody Wielkopolskiego o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia z 26 stycznia 2017 r. ([...]), którego adresatem jest skarżący.

W piśmie procesowym złożonym w Trybunale 12 grudnia 2022 r. (data nadania) skarżący usunął powyższy brak skargi.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy spełnia ona wymagania przewidziane w ustawie oraz nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK.

2. W ocenie Trybunału skarga spełnia przesłanki przekazania jej do kontroli merytorycznej.

2.1. Skarga została sporządzona przez adwokata, który przedłożył stosowne pełnomocnictwo.

2.2. Przysługująca skarżącemu droga prawna została wyczerpana, ponieważ od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 9 marca 2022 r. (sygn. akt [...]) nie przysługują żaden zwyczajny środek zaskarżenia.

2.3. Skarżący dochował trzymiesięcznego terminu wniesienia skargi zastrzeżonego w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, gdyż wskazane powyżej rozstrzygnięcie Naczelnego Sądu Administracyjnego, wraz z uzasadnieniem, zostało doręczone skarżącemu 25 kwietnia 2022 r. Natomiast skarga została wniesiona do Trybunału 25 lipca 2022 r. (data nadania).

2.4. Prawidłowo został określony przedmiot kontroli, tj. art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. b oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239, ze zm.; dalej: ustawa o zwalczaniu chorób zakaźnych), § 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 753; dalej: rozporządzenie) oraz art. 17 ust. 11 ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych w związku z § 5 rozporządzenia. Powyższe przepisy statuują obowiązek poddania się szczepieniom ochronnym.

2.5. Trybunał stwierdził, że wystawiony przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego tytuł wykonawczy i wydane w stosunku do skarżącego postanowienie o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia do wypełnienia obowiązków, którymi zainicjowane zostało postępowanie zakończone wyrokiem NSA z 9 marca 2022 r. (sygn. akt [...]), nie są oparte wprost na wyżej wymienionych przepisach. Należy jednak zauważyć, że skarżący kwestionuje obowiązek poddania się szczepieniom ochronnym, który wynika z ustawy. W zakresie tego obowiązku wszczęcie postępowania egzekucyjnego nie jest poprzedzone wydaniem decyzji przez organ administracji publicznej. W konsekwencji skarżący nie ma możliwości uzyskania ostatecznego orzeczenia, wydanego w jego indywidualnej sprawie, którego podstawą prawną byłyby kwestionowane przepisy.

2.6. Zakwestionowanym przepisom skarżący zarzucił naruszenie konstytucyjnej zasady „dostatecznej określoności przepisów prawa” (art. 2 Konstytucji) oraz „prawa do prywatności i decydowania o swoim życiu osobistym” (art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji), a także art. 87 Konstytucji, który statuuje zamknięty katalog źródeł prawa powszechnie obowiązującego.

2.7. Skarżący wskazał, w jaki sposób – jego zdaniem – zakwestionowane w skardze przepisy naruszają powyższe prawa. Zarzucił bowiem, że wyłączają one możliwość odmowy poddania się obowiązkowym szczepieniom przez osoby obowiązane albo ich opiekunów prawnych lub faktycznych. Podniósł, że ograniczenie wyżej wymienionych praw nie spełnia wymogu proporcjonalności, gdyż obowiązkowe szczepienia ochronne są zabiegiem medycznym obciążonym znacznym ryzykiem. Jednocześnie wskazał, że brak jest specjalnego funduszu, wypłacającego odszkodowania dla osób dotkniętych niepożądanymi odczynami poszczepiennymi. Skarżący stwierdził też, że występujące w niniejszej sprawie ograniczenie praw konstytucyjnych nie jest konieczne. W tym zakresie powołał przykłady innych państw, które zniosły obowiązek szczepień. Zdaniem skarżącego, przedmiotowe ograniczenie nie nastąpiło na podstawie ustawy, gdyż liczba dawek poszczególnych szczepionek, jak również lata i miesiące, w których należy podać szczepionkę, wynikają z Programu Szczepień Ochronnych, będącego corocznym komunikatem Głównego Inspektora Sanitarnego.

3. W związku z powyższym i zważywszy na to, że sformułowane przez skarżącego zarzuty nie są oczywiście bezzasadne, Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p.TK – postanowił nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.